

Lausunto

29.04.2022

Asia: VN/20245/2021

Lausuntopyyntö koskien hallituksen esitystä eduskunnalle julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamista

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

LAUSUNTO

Tämän lausunnon tarkoituksena on ottaa kantaa pääministeri Sanna Marinin hallituksen esityksen tavoitteisiin erityisesti koskien vastuullisuutta ja hankintojen laadun parantamista.

- 80 § s.23, viimeinen kappale ”jonka mukaan tarjouskilpailusta olisi suljettava myös ehdokas tai tarjoaja taikka tämän alihankkija, jonka johto- tai valvontahenkilö on tuomittu rikosrekisteristä ilmenevällä tavalla...”

Esitetty muutos: Esitetään harkittavaksi seuraavaa lisäystä: johto- tai valvontahenkilö tai muu siihen rinnastettavassa asemassa oleva henkilö on tuomittu...

Esitetyn muutoksen perusteet:

On mahdollista, että erityisesti toimialoilla, joissa ympäristörikoksiin tavallisesti syyllistytään, tuomion saanut henkilö siirtyy pois virallisesta johto- tai valvontahenkilön roolista (toimitusjohtaja, hallituksen puheenjohtaja, hallituksen jäsen), mutta käyttää edelleen epävirallista valtaa yhtiössä.

Vertailukohtana laissa tilaajan selvitysvelvollisuudesta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä (tilaajavastuulaki) on säädetty 9 §:n 1 momentin 2 kohdassa koskien selvitysvelvollisuuden laajuutta, että se koskee liiketoimintakieltojen osalta yhtiömiehen, hallituksen jäsenen ja toimitusjohtajan lisäksi ”muussa siihen rinnastettavassa asemassa oleva henkilöä”.

Mikäli hankintayksikölle esitettäisiin epäily tai se saisi tietää, että tarjoavassa yrityksessä johtavaan asemaan rinnastettavassa asemassa oleva tuomittu henkilötaho edelleen käyttää yhtiössä todellista valtaa, hankintayksikkö voisi selvittää asian kirjallisella selvityksellä/vakuutuksella, jossa tarjoajayhtiöltä vaadittaisiin vakuutus, ettei tuomitulla henkilöllä ole johto- tai valvontavaltaa tarjoajayhtiössä. Hankintayksikkö voisi luonnollisesti luottaa virallisiin rekisteritietoihin, mutta voisi hyödyntää ns. markkinavalvontatietoja. Esitetty muutos laajentaisi hankintayksikön mahdollisuutta toimia vastuullisesti Sanna Marinin hallituksen esityksen mukaisesti.

- 93 §, s. 25, Kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen valinta

Lausuma:

Esitetään harkittavaksi seuraavaa kursiiivilla esitettyä lisäystä perusteluihin alle kopioidun esityksen perustelun jälkeen:

Hankintayksikkö voisi asettaa hankinnan laatua koskevia vaatimuksia monin eri tavoin. Laatuvaatimuksia voitaisiin esimerkiksi asettaa ns. vähimmäisehtona, jolloin kaikkien tarjousten olisi täytettävä nämä ehdot tai pisteytettävänä ehtoina. Hankintayksikön olisi myös mahdollista asettaa ns. ranskalaisen urakan mukaisesti hinta, jonka se on valmis hankinnasta maksamaan, ja tarjouskilpailun voittaja ratkeaisi pelkästään laatuvertailun perusteella. Ranskalaisen urakan hyödyntäminen edellyttäisi hankintayksiköltä hyvää markkinatuntemusta ns. käyvästä hintatasosta, joka voitaisiin saavuttaa markkinakartoituksen keinoin.

Esitetyn lisäyksen perusteet: julkisissa hankinnoissa on huomioitava periaate, jonka mukaan hankintojen kilpailuttamisen tavoitteena on julkisten varojen tehokas käyttö. Ns. ranskalaisen urakan käyttämisellä hankintayksikkö selvittää, mikä on keskimääräinen hintataso, asettaa hankinnalle hintatason, jonka on valmis maksamaan ja etsii sillä hintatasolla laadukkaimman toimijan pelkästään laatuvertailukriteereitä hyödyntämällä. Näin julkinen sektori saisi käyväällä hintatasolla mahdollisimman laadukkaita palveluita. Malli olisi toimiva esimerkiksi monenlaisten asiantuntijapalveluiden kilpailutuksessa. Esitetty lisäys palvelee Sanna Marinin hallituksen esityksen laadun parantamistavoitetta.

Lausuma:

Esitetään harkittavaksi seuraavaa kursiivilla esitettyä lisäystä perusteluihin alle kopioidun esityksen perustelun jälkeen

Laatuvaatimuksia voisi sisältyä myös hankinnan sopimusehtoihin. Lisäksi voi liittyä palvelua tarjoavaan yritykseen, esimerkiksi yrityksen henkilöstön ammattitaitovaatimukseen, kokemukseen, yrityksen vakavaraisuuteen tai yhteiskuntavastuun toteutumiseen. Yhteiskuntavastuun osalta hankintayksikkö voisi edellyttää tarjoajalta selvitystä esimerkiksi työaikalain vaatimusten toteutumisesta.

Esitetyn lisäyksen perusteet: selvityksen edellyttäminen työaikalain vaatimusten noudattamisesta olisi konkreettinen tapa, jolla julkisissa hankinnoissa hankintayksikköjen olisi mahdollista edesauttaa suomalaisia työntekijöitä kohti parempaa työelämää. Esitetty lisäys palvelee Sanna Marinin hallituksen esityksen vastuullisuustavoitetta.

Iskala Marita
Suomen Hankintajuristit Asianajotoimisto Oy